

บทที่ 1

ບານໍາ

ภูมิทั้ง

ในสูตรโภคภัณฑ์ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วมีผลกระทบในทางบวกและทางลบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของบุคคลอย่างมาก บุคคลซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความคิด และทักษะชีวิตให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เกิดจนตาย สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการนำเอานโยบายทางการศึกษาของทุกระดับไปปรับปรุงจัดการในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้เป็นคนดี มีปัญญา และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน).

2547 : 111-147)

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและเกื้อไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาทรัพยากรัตนธรรมนูญ และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ไม่มีเครื่องมือหรือเทคโนโลยีใดๆ ที่จะใช้พัฒนาชีวิตคน ให้มีคุณภาพที่ดี และมีประสิทธิภาพมากไปกว่าการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต มีคุณภาพ จริยธรรม ตลอดจนมีพละานมัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้ดีขึ้น และยังมีส่วนสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิต ให้อบ่างมีความสุข

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญ ซึ่งมีภารกิจหลักคือการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุความหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การบริหารในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จมากัน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและคณะกรรมการจำนวนบุคคลที่ต้องร่วมมือกัน แต่ที่สำคัญที่สุดคือผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นตัวจัดการสำคัญในการควบคุมคุณภาพ กำกับดูแลตามผลลัพธ์ของงานต่างๆ ให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ การบริหารงานในโรงเรียนเป็นงานหนักที่ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ควบคู่กัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย (จงรักษ์ มั่งชาติ. 2545 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 24-28) ได้สรุปสาระสำคัญของครรภ์และผู้บริหารต่อการจัดการศึกษาว่า ครรภ์และผู้บริหารทุกคนจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะ

พัฒนาการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามระบบการศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นกลไกในการพัฒนาคนอย่างเหมาะสมทั้งด้านจิตใจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา สุขภาพด้านมั่นคงและการประกอบอาชีพ เพื่อให้ประชาชนในชาติมีนิสัยในการพัฒนาตนเอง มีหลักธรรมาภิบาล เป็นเครื่องของชีวิต มีจิตสำนึกรักในความเป็นไทย คaring ชีวิตในสังคมอย่างสันติสุข มีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนของชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อจากนั้น มุ่งขยายตัวในประชาคมโลก

ในการจัดการศึกษาผู้บริหารถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา การบริหารงานในโรงเรียน ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อให้โรงเรียนเกิดความเจริญก้าวหน้า เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นหรือมีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษา (สมพงษ์ เกษมสิน. 2526 : 1)

ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จจะต้องนำความรู้ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังนั้นลักษณะเด่นที่เป็นสาเหตุของการบริหารคือ ต้องมีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายที่แน่นอนต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ ต้องทรัพยากรการบริหาร เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน มีลักษณะการดำเนินงานเป็นกระบวนการทางสังคม และเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล การบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2541 : 81)

ในกระบวนการจัดการศึกษา ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรการบริหารหรือบุคลากร ในบรรดาทรัพยากรทั้งหลายเหล่านั้น ทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นตัวดำเนินการหรือทำให้กระบวนการและทรัพยากรอื่นๆ ขับเคลื่อนไป สู่จุดหมาย การศึกษาเป็นงานที่มีบุคลากรเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการสนับสนุนร่วมมือประสานงาน เมื่อพิจารณาไปที่หน่วยงานปฏิบัติที่สำคัญของงาน การศึกษา ก็อ้างอิง ประกอบด้วยบุคลากรหลากหลายเช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น แต่บุคคลสำคัญที่ใกล้ชิดและมีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนมากกว่าบุคลากรอื่นๆ ก็อ้าง ข้าราชการครู ซึ่งตามแนวพระราชบัญญัติระบุข้าราชการครู พ.ศ. 2547 กำหนดตำแหน่งข้าราชการครูออกเป็น 3 กลุ่ม ก็อ้าง กลุ่มปฏิบัติการสอน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา และกลุ่มนักศึกษา ประกอบด้วยบุคลากรที่หน่วยงานถือว่ามีคุณค่าและให้ความสำคัญใน

ระดับสูงมาโดยตลอด จะเห็นได้จากมีแผนและโครงการพัฒนาบุคลากรทั้ง 2 กลุ่มนี้อย่างชัดเจน และยังได้ครอบคลุมกว้างข้างมากยิ่งขึ้น ในขณะนี้มีองค์กรเฉพาะหน้าที่บริหารงานบุคคลทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน คือ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือ ก.ค.ศ. และยังมีองค์กรอิสระ คือ สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาทั่วไป มีศักยภาพในการปฏิบัติงานสูงขึ้น สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติงานควบคู่กัน ตลอดจนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งในปัจจุบันคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือ ก.ค.ศ. ได้กำหนดตำแหน่งและสายงานของบุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายไว้อย่างชัดเจน โดยมีแนวทางการพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อยๆ ตามสายงานอาชีพของตน โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งของแต่ละกลุ่มจึงมีเท่าๆ กัน โดยผู้บริหารจะเริ่มตั้งแต่ รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการตามลำดับ ส่วนครูผู้สอนจะเริ่มตั้งแต่ ครูผู้ช่วย และครู ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มกำหนดให้มีวิทยฐานะ คือ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญ และเชี่ยวชาญพิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 37) เป็นตำแหน่งที่พัฒนาตนเองขึ้นไปเรื่อยๆ อีกทั้งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้านบุคลากร ครูผู้สอนมีโอกาสพัฒนาตนเองไปได้ถึงครูผู้เชี่ยวชาญพิเศษเทียบได้กับระดับ 10 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นฉบับเดิมที่ยกเลิกและถ้าครุภัยความสามารถมีผลงานเด่นชัด อาจได้รับยกย่องเป็นครูแก่นนำ ครูดีเด่น จนถึงครูแห่งชาติ มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพนี้ค่าตอบแทน มีข้อเสียงเกียรติบุคคล และสังคมยอมรับเท่านั้นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มก็มีโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ ที่สามารถสร้างผลงานให้ปรากฏเป็นเกียรติและศักดิ์ศรี มีข้อเสียงตลอดจนค่าตอบแทนที่ได้รับนี้ได้ชัดเจนกว่ากัน แต่ปรากฏว่า ทุกครั้งที่มีการสอนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จะมีข้าราชการครูสมควรเข้าสอบเพื่อเปลี่ยนสายงานเป็นจำนวนมาก เชน ในปีการศึกษา 2549 มีครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 สมัครเข้าสอบคัดเลือกเป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าสาเหตุหรือปัจจัยอะไรที่มีผลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนสายงานจากข้าราชการครูสายผู้สอนที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2. 2549 : 3)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์เขต 2 จึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัย ที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์เขต 2 โดยศึกษาระเบียบกฎหมาย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทางการศึกษา ทฤษฎีและหลักการบริหารการศึกษา ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจ และการตัดสินใจตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูล ให้ผู้รับผิดชอบบริหารงานบุคลากรทางการศึกษานำไปใช้ประกอบการวางแผนงานพัฒนาบุคลากร ให้เหมาะสม และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบบริหารเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพใน การปฏิบัติงาน ตลอดจนมีขวัญกำลังใจที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ ทุ่มเทต่องานตามสายงานของตนอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ปรับปรุงพัฒนางานให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

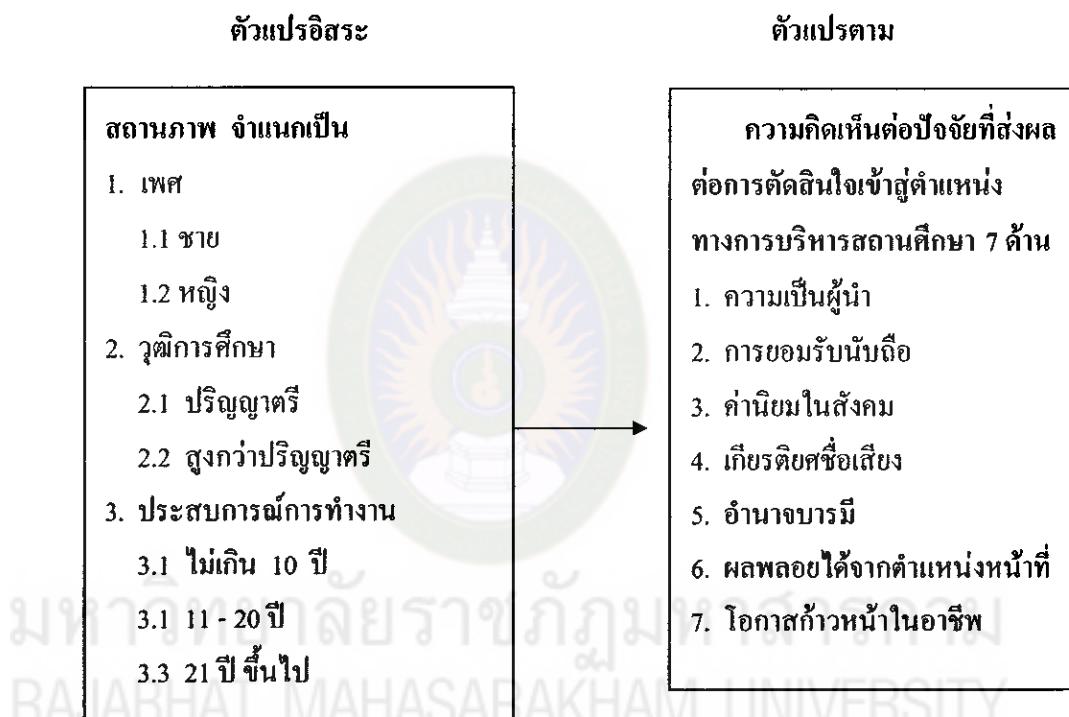
1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ที่มีเพศ ุ�พิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็น ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน อุปนิสัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ที่มีเพศ ุ�พิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ แตกต่างกัน โดยกำหนดความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ด้าน (จังรักษ์ มังคลานี. 2545 : 9-10) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 233 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเศรษฐีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชน ศรีสะอาด. 2545 : 41) แล้วที่ขับสั้ดส่วนตามจำนวนประชากรของแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 145 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2.1.2 ภูมิการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.3 ประสบการณ์ทำงาน

1) ไม่เกิน 10 ปี

2) 11-20 ปี

3) 21 ปี ขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อ

การตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ตามกรอบแนวคิด 7 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ความเป็นผู้นำ

2.2.2 การยอมรับนับถือ

2.2.3 ค่านิยมในสังคม

2.2.4 เกียรติยศชื่อเสียง

2.2.5 อำนาจหน้าที่

2.2.6 ผลผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

2.2.7 โอกาสก้าวหน้าในอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกแนวทางปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2
2. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นขององค์ประกอบของหัวเปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ความเป็นผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการที่จะชักจูงให้ผู้อื่นยอมรับและร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
 - 2.2 การยอมรับนับถือ หมายถึง ความรู้สึกของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องที่มีต่อผู้บริหารให้การยกย่อง ยอมรับ เคารพนับถือ เชื่อมั่นศรัทธา
 - 2.3 ค่านิยมทางสังคม หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่พึงมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สังคมกลุ่มนั้นยอมรับ
 - 2.4 เกียรติยศชื่อเสียง หมายถึง การมีสถานภาพที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในทางที่เห็นว่า่น่ายกย่องน่าเออเป็นแบบอย่างและรู้สึกชื่นชม
 - 2.5 อำนาจบารมี พฤติกรรมของผู้นำที่สามารถทำให้ผู้อื่นมีความรู้สึกراكໃกร่เลื่อมใส ศรัทธา สนับสนุน ไว้วางใจ โดยเป็นไปด้วยความรู้สึกของตนเองที่ไม่ต้องอาศัยตำแหน่งหน้าที่
 - 2.6 ผลผลลัพธ์ได้จากตำแหน่ง หมายถึง ผลประโยชน์ที่นักหนែนอาจได้จากการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ตามปกติ ในระบบที่มีกฎระเบียบกำหนดไว้
 - 2.7 โอกาสก้าวหน้าในอาชีพ หมายถึง การที่มีโอกาสได้รับความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยการเลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน วิทยฐานะสูงขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง รองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการโรงเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้งชั้นที่ 1 - ชั้งชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2
4. เขตพื้นที่การศึกษาภาคสินธุ์ เขต 2 หมายถึง หน่วยงาน ทางการศึกษาที่รับผิดชอบศูนย์สถานศึกษา ในจังหวัดภาคสินธุ์ ซึ่งประกอบด้วย อําเภอบางคล้า อําเภอห้วยเม็ก อําเภอหนองกุงศรี อําเภอท่าคันโภ และกิ่งอําเภอฟ้องชัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารระดับสูงในการวางแผนการบริหารงานบุคคล การตัดสินใจเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหารสถานศึกษาของบุคคลรายผู้สอน ในการนำร่องวัฒนธรรม ให้แรงจูงใจสร้างเสริมประสิทธิภาพ และเพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคคล การให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพเป็นแนวทางที่จะปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของข้าราชการครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY